Archipel in Indië, die nog geen Bijbelvertaling rijk zijn.

Een uitnemend werk, maar tevens een werk waarmee veel gewaagd wordt.

Aan onze Statenoverzetting is gearbeid door een breeden kring van rechtzinnige, geleerde, getrouwe en ervaren mannen, die elkanders arbeid hebben nagezien. En nog laat hun overzetting op zoo menig punt te wenschen over, niettegenstaande het een vertaling gold in hun eigen taal.

Nu in Indië daarentegen wordt zulk een vertaling geleverd door één man; soms door een nog jong man; vaak door iemand, die allerlei eigen uitlegging in zijn vertaling indraagt; en tot overmaat van ramp door iemand die van de taal waarin hij overzet, ongeveer zooveel weet, als een jongen op de derde klasse Hoogere Burgerschool van het Engelsch.

Zulk een man verricht dan dien arbeid zonder dat soms ook maar iemand hem controleeren kan. Geheel op eigen wieken drijvend.

En toch, zooals die man het vertaalt, zoo is dan voor dit volk of dien stam de *Bijbel*.

Dat ook hierin een ernstig gevaar ligt, zal niemand ontkennen kunnen; te minder daar de vertalingen, vroeger in meer bekende Oostersche talen geleverd, van achteren soms zoo slecht bleken te zijn, dat ze nu reeds geheel moesten overgedaan.

Heerscht nu in zulk een genootschap een geest, dat men beeft voor de majesteit van Gods Woord, en zich uit vreeze Gods wachten zou iets onberaden te doen, dan wordt op al zulks gelet.

Nu daarentegen is dit *niet* zoo zeker.

Indertijd kenden we in Leiden Dr. E., van wien het in academische kringen bekend was, hoe hij spotte met alle geloof en niets van den Bijbel moest hebben.

Maar zie, de man studeerde Oostersch. En niet lang daarna of men hoorde, dat deze zelfde man, met hoog traktement, naar de Oost ging, om Gods Woord in een geheel vreemde taal over te zetten.

Men begrijpt, welk een stuitenden indruk dit maakte.

Onze conclusie is derhalve, dat we niets liever zagen, dan dat de geheele Bijbelverspreiding ten onzent in één hand kon komen, en dat wij voor ons, het *Nederlandsche Bijbelgenootschap* om zijn verleden niet zullen verwerpen.

Alvorens echter de zoen tusschen het Genootschap en het geloovig volk in den lande kan getroffen worden, zal het eisch zijn, dat, hetzij in het personeel, hetzij in de statuten waarborg worde geboden, dat de tekst door het Genootschap uit te geven, nooit een andere worden zal dan de Statenoverzetting, en die Statenoverzetting in zoo getrouw mogelijken tekst. Alsmede, dat vertaling in Oostersche talen en dialecten niet op de onvoorzichtige wijze zal geschieden, waarop dit thans vaak plaats heeft, maar onder zoodanigen waarborg als de ernst van Gods Woord eischt.

Conservatief.

Hoe sober en matig onze redactie zich in haar critiek over de Synode van Dordrecht *de anno* 1893 ook uitliet, toch schijnt het, dat er in deze zachte critiek nog enkele punten waren, die in sommiger oog niet billijk zijn..

Vooral schijnt het sommigen te hinderen, dat we spraken van „een derde deel", en dit „derde deel" in zijn optreden conservatief noemden; alsmede dat onze redactie iets afdong op het motief dat hier en daar bij de afvaardiging voorzat.

Dit laatste neemt de redactie van de *Roeper* (L. T.) zelfs zoo hoog op, dat ze vraagt, of men er onzen redacteur niet voor in kerkelijke behandeling moet nemen.

Zou het niet goed zijn, om voor 't vervolg dergelijke, door en door *revolutionaire*, ontëering van kerkelijke vergaderingen te voorkomen, dat een kerkeraad, Classis of Prov. Synode de over haar en hare afgevaardigden uitgebrachte oordeelvellingen in behandeling nam en over die critiek der betrokken personen eene uitspraak der kerkeraad hunner Gemeente verzocht?

We zijn benieuwd, of eenige classis of ook Provinciale Synode dit advies volgen, en niet minder benieuwd, wat de Amsterdamsche kerkeraad c. q. hierop antwoorden zal.

Maar uit zulk een advies blijkt dan toch, dat onze critiek, naar sommiger oordeel, nog niet zacht genoeg was.

Hierop wijzen we, niet om met de *Roeper* over deze aangelegenheid te polemiek te treden.

Daartoe zou noodig zijn, dat de *Roeper* begon met de feiten juist te constateeren. Nu zegt ze, dat „andere bladen op ons spoor en gezag" *(sic)* alzoo oorde lden; terwijl de stukken juist uitwijzen, dat wij zelven tegen sommiger o. i. *te* hard oordeel, waren opgekomen.

De *Roeper* laten we dus liggen, en voor ons goed en onvervreemdbaar recht, om ook over de Synode de critiek van het vrije woord te laten gaan, pleiten we, wijl dit volmaakt overbodig is, met geen woord.

Maar wel wagen we een poging, om voorzooveel enkele broeders zich aan onze critiek gestooten hebben, hen te overtuigen, dat niets onbroederlijks was bedoeld.

Wat nu allereerst het woord „conservatief" en dat „derde deel" betreft, zoo zij al aanstonds opgemerkt, dat Ds. Ploos van Amstel van Keltzum zeer goed heeft ingezien, dat deze uitdrukking *juist* gekozen was, en ze daarom overnam, niettegenstaande hij in zake de concept-regeling *niet* aan onze zijde, maar lijnrecht tegenover ons stond.

Ziehier hoe de zaak ligt.

Te ijveren voor het behoud van een Theologische School heeft op zich zelf niets met conservatisme te maken, en is zelfs het tegendeel van „conservatief", indien dit geschiedt *uit beginsel*, uit *overtuiging*, om *'s Heeren wil*.

Ook wij staan op het standpunt, dat de Gereformeerde kerken verplicht zijn, haar Theologische School, als een eigen inrichting der kerken, in stand te houden; niet omdat we conservatief zijn; maar omdat we, geleerd door de ervaring, het aan boord hebben van stormreilen, als men uitvaart, noodzakelijk keuren.

Dat nu een ander voor datzelfde doel ijvert uit een ander beginsel, maakt *hem* evenmin conservatief. Staat iemand in de overtuiging, dat de Theologie tot den Dienst des Woords behoort, en daarom *moet* uitgaan van de gelastitueerde kerken, dan zullen we trachten hem de onjuistheid van dit beginsel duidelijk te maken, maar nooit zeggen, dat hij, zoolang hij aldus denkt, conservatief is ter oorzake van zijn opkomen voor de Theologische School.

Neen, conservatief wordt men dan eerst, als men voor iets ijvert, zonder dat een beginsel dezen ijver leidt, *enkel om het maar te houden gelijk het is*.

En dit nu greep hier plaats.

Men gaf toe, dat het beginsel *niet* eischte, dat de Theologische School nu juist in Kampen bleef. Men weersprak het niet, dat het beginsel *niet* met zich bracht, dat de gelastitueerde kerk nu ook Latijn en meetkunde ging doceeren 1). Men gaf het u gewonnen, dat het beginsel eer *tegen* dan voor het praeparatoir examineeren door curatoren was.

En toch, het feit ligt er toe, ook op geen dezer drie punten dorst men eenige verandering aan.

En dit nu *is* conservatief, geheel in den zin van de definitie die Calvijn reeds van het conservatisme gaf: *malum bene positum non movere*, d. w. z. een verkeerde zaak, omdat ze goed zit, laten zitten.

Had men nog gezegd: „Zeker, deze dingen *moeten* en *zullen* anders worden; maar laat ons nog wat toeven, om de zwakkeren niet te verontrusten," zoo ware dit wel een weinig geestelijk getuigenis omtrent deze „zwakkeren" geweest, maar ook zoo ware men nog niet in het conservatisme vervallen.

Maar wel verviel men hierin, toen men enkel uit zekere vreeze en uit zekeren angst, het er heen dreef, om het „kruidjeroermijniet" zelfs niet aan te raken, en op elk punt angstvallig toe te zien, dat er toch aan niets dat de tegenwoordige positie der school raakte, getornd werd.

Vergissen we ons hier nu in, en zeggen deze broeders: „Zoo staat het met ons niet. Wij kennen angst noch vreeze. Mits de eigen inrichting der kerken maar krachtig op haar wortel bleeie, zijn al deze bijzaken ons om het even en willen we ernstig medewerken, om elk dezer punten uit het daarbij behoorend gesichtspunt te behandelen," — natuurlijk dán zou blijken, dat er *geen* conservatieve groep onder ons bestond, en hierin zouden we ons *hartelijk* verblijden.

Zooals nu echter de zaken staan, zien we eer achteruitgang dan vooruitgang.

In vroeger dagen lazen we telkens, dat op de Synode der Christelijke Gereformeerde kerk beraadslaagd was over het verplaatsen van de Theologische School, nu eens naar Amsterdam, en dan weer naar Utrecht. Ook hoorden we toen gedurig spreken van pogingen, om de letterkundige opleiding los te maken van de Theologische School en een eigen Gymnasium te stichten. Toen was er dus critiek, en had men nog den moed de zaken onder de oogen te zien. En nu is het de theorie van de porceleinkast.

Over het *„derde deel"* kunnen we kort zijn.

Die uitdrukking is niet van ons, maar van Ds. Littooy, die ons wel vergunnen zal, dat we zijn recht op het vaderschap van deze uitdrukking eeren.

Dat we ze overnamen is alleen, wijl ze o. i. waar en juist is, en eerlijk altoos het langste duurt.

Toen in 1892 de beide groepen ineenvlociden, was elk der beide groepen, volgens de volkstelling, omstreeks 200 000 zielen sterk.

Nu is er geen twijfel aan, of onder die één 200 000 (de vroegere Ned. Geref.) zou in niet één plaats gevaar voor scheuring ontstaan zijn, indien men de School naar elders had overgebracht, de letterkundige opleiding als kerken had prijsgegeven, en de classis weer het praeparatoir-examen had laten afnemen.

En komt men nu op de andere groep (de vroegere Christ. Geref.), dan is het even ontwijfelbaar, dat er onder deze 200 000 een aanmerkelijk aantal is, dat zeer vóór zulke verandering zou geweest zijn, en een nog grooter aantal, dat er, mits de eigen inrichting der kerken bleef en haar zelfstandigheid behield, er niet aan gedacht zou hebben naar Ds. Van Lingen over te loopen, enkel om de plaats van vestiging, om de al of niet bijvoeging van propaedeuse, en behoud van het praeparatoir voor de Curatoren.

De conservatieve groep, dat zijn zij, die zeggen: »Aan niets mag getornd worden, het moet alles blijven zooals het is", *kan* daarom onmogelijk meer dan een *derde deel* zijn.

Zelfs houden we één derde deel nog voor veel te sterk genomen.

En wat nu het laatste punt aangaat, namelijk onze *critiek op de afvaardiging*, zoo houden we ons stellig overtuigd, dat wie hierin tegen ons schrijft, ons toch in zijn binnenkamer gelijk geeft.

1) Wel zeggen sommigen, en wij met hen, dat het gewenscht is, aanstaande theologen reeds bij hun propaedeuse voor verkeerde invloeden te bewaren, en voor te bereiden op wat hen wacht, maar hieruit kan niet volgen, dat de kerken zelven daarom een progymnasium moeten hebben; alleen dat er zulk een progymnasium zijn moet.

Hier toch geldt het een feit van publieke notorieteit.

Van de *veertig* leden der Synode waren er *dertig* uit de vroegere Christelijke Gereformeerden gekozen, en slechts even *tien* uit de vroegere *Nederduitsch Gereformeerden*, niettegenstaande beide groepen bij de samenstelling *even sterk* stonden in het aantal.

Dit feit heeft algemeen de aandacht getrokken, en mocht niet verklaard worden uit heerschzucht of onbroederlijken zin. En daarom nu is het verklaard, verklaard ook door ons, uit zekeren angst, die vele kerken had aangegrepen, alsof er metterdaad een aanslag tegen de Theologische School ware gesmeed.

Door dien angst bekropen, heeft men zich toen niet afgevraagd, of er op de Synode van Dordrecht ook velerlei principieele beslissingen zouden te nemen zijn, maar bijna alleen zich de vraag gesteld, hoe het was aan te leggen, om te zorgen, dat de Theologische School behouden uit den strijd kwam.

En dit nu verklaart het, dat men zich niet heeft afgevraagd: „Wie onzer broederen is voor de fundamenteele behandeling van zaken de eerst aangewezene?" maar schier uitsluitend: „Wie moeten we afvaardigen om zeker te zijn, dat de School geen schade lijdt."

Legt men ons nu een verklaring voor, waarin allen die tot deze afvaardiging meewerkten, als eerlijke mannen, voor het aangezichte Gods, betuigen, dat ze bij het vestigen van hun keus en het uitbrengen van hun stem, aan zoo iets *zelfs niet gedacht hebben*, en zich alleen hebben afgevraagd: Wie is in onzen kring de man aan wien God de meeste en beste talenten voor principieele kerkregeering schonk? — natuurlijk dan nemen we onze meening terug.

Tot zoolang echter bestaat er dan ook geen aanleiding, om de dingen anders te zien, dan iedereen ze ziet.

Immers wat we nu neerschrijven is de algemeen heerschende overtuiging.

En als men ons nu tegenwerpt, dat men door zoo iets te zeggen, gevoeligheden opwekt, prikkelt, of zelfs krenkt, dan betuigen we onzerzijds gaarne alles te willen doen, wat aan de broeders min-aangename gewaarwordingen sparen kan, maar dan versta men toch wel, dat dit ook bij ons een grens vindt in wat geëischt wordt door de eere der *beginselen*.

Dat overgevoelige en prikkelbare is niet goed, is niet Christelijk.

Als er iets aan de waarheid Gods wordt te kort gedaan, laat ons dan zeer fijngevoelig zijn.

Maar als er iets gezegd wordt dat in, druischt tegen onze persoonlijke sympathieën, laat ons dan liever onderzoeken, onderzoeken voor Gods oog, of zulk een critiek ons ook iets te zeggen heeft; is dit zoo, er dan naar handelen; en is dit *niet* zoo, ze kalm naast ons nederleggen.

Universiteit en kerk.

Een vorig maal wezen we op hetgeen onze vaderen in zake de verhouding tusschen de universiteit en de kerken op de Synode van Dordrecht in 1619 als hun oordeel, vaststelden.

Wie dit historisch punt verder wil nagaan, mogen we verwijzen naar het geschrift, dat schrijver dezes hierover vroeger in het licht gaf, getiteld: *De executeurs der Dordsche nalatenschap*, en voorts naar het bekende werk van Dr. H. H. Kuyper, *De opleiding tot den Dienst des Woords bij de Gereformeerden*.

Thans stappen we hier voorloopig van af, en willen we de zaak van de zijde der universiteit bezien.

En dan staat het bij ons vast, dat de universiteit er het hoogste belang bij heeft, om ten deze den goeden dienst der kerken in te roepen.

Dit kon natuurlijk geen effect hebben, zoolang de Gereformeerde kerken nog niet tot genoegzaame eenheid gekomen waren. Een Universiteit *kon* niet zeggen: »Met deze groep kerken wil ik wel, met die niet in onderhandeling treden." Als universiteit stond ze niet tegenover een groep, maar tegenover het geheel.

Nu echter *beide* groepen van kerken ineen zijn gevloeid, en alzoo *het geheel* in de Generale Synode een orgaan heeft verkregen, is dit anders geworden.

Thans is voor de universiteit de ure aangebroken, om zich af te vragen, welken dienst zij als universiteit van de kerken vragen mag, en welke stappen behooren gedaan te worden, om dien dienst te erlangen.

De universiteiten verkeeren toch, zoolang ze geheel op zichzelve drijven, in bestendig gevaar.

Ze neigen er uit haar aard licht toe, om af te glijden naar den algemeenen grondslag, dien onze Staatsuniversiteiten in *de menschelijke rede* meenen gevonden te hebben.

Is er nu een Universiteit, gelijk de Gereformeerde Universiteit in Amsterdam, die dit *niet* wil, die integendeel zich op den Gereformeerden grondslag plaatste, en den zin en den wil heeft, daarop te volharden, dan rijst natuurlijk de vraag hoe dit haar mogelijk zal zijn.

Gereformeerd is een *confessioneel* begrip, en dus een begrip van *kerkelijken* aard.

In haar statuten heeft de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag dan ook duidelijk uitgesproken, dat zij haar *Gereformeerden* grondslag aldus opvat en verstaat.

Ze verwijst toch in die statuten naar de Gereformeerde *Belijdenis* en naar de *kerkelijke* usantie en practijk ten opzichte van deze Belijdenis.

Geheel afgezien van de bijzondere eischen der Theologische faculteit, geldt derhalve voor heel de Universiteit in al haar faculteiten de eisch, dat ze confessioneel niet op doolpaden verloope.

Dit toch zou het dubbele kwaad met zich brengen, dat ze weer van haar grondslag afgleed, en ten andere dat ze *tegenover* de kerken als zekere confessioneele macht met eigen inzicht optrad.

Biedt nu de Universiteit van zich zelve waarborg tegen dit verre van denkbeeldig gevaar?

Is die waarborg geboden in de Hoogleeraren? In de Curatoren? In de Directeuren? In de Algemeene vergadering?

Stellig niet.

Niet in de Hoogleeraren, daar juist van hen het kwaad zou kunnen uitgaan en zij dus zich zelf niet controleeren kunnen.

Niet in Curatoren en Directeuren, die als zoodanig geen confessioneele bevoegdheid hebben.

En ook niet in de Algemeene vergadering, die zelfs geen macht van beslissing heeft.

Alleen zou men kunnen zeggen, dat er een zekere waarborg lag in de contributiën. Ging toch de Universiteit op verkeerde paden, dan zou het Gereformeerde volk allicht zijn bijdragen inhouden, en zoo tot correctie noodzaken.

Maar afgezien nu van de omstandigheid, dat het kwaad lang *schuilen* kan, eer het publiek uitkomt, is het toch beneden de waardigheid van de Universiteit en van de Gereformeerde zeden, om éénigen waarborg in geldelijke straf te zoeken.

En daarom is onze voorloopige conclusie, dat een Universiteit op Gereformeerden grondslag den waarborg voor het behoud van haar Gereformeerd karakter ten principale te zoeken heeft in de controle en het toezicht der Gereformeerde kerken.

KUYPER.

Voor Kootwijks Scholen.

Ingekomen bij Ds. HOUTZAGERS: Van Mej. C. M. te Delft, zo blauwe postzegels; van B. Boneschans te Oostwolde, ingezameld *f* 4; van J. v. R. te Vlaardingen *f* 1.

Ontvangen door Dr. A. KUYPER: Van K. Wiersma te Rochester N. J. van drie vrienden *f* 9 57.

Uit de Pers.

In de *Bazuin* neemt de redactie het voor Ds. Gispen op. Er was in de *Wekker* critiek gevoefend op de schoone predikatie door Ds. Gispen te Dordrecht vóór de Synode gehouden, alsof hij de heeren Van Langen c. s. als door demonen bezeten had voorgesteld.

Hiervan nu zegt de redactie:

In *de Wekker* van 13 October ll. komt in de rubriek: »Kerkelijke stukken" een vrij gematigde bespreking voor met W. onderteekend, van de door Ds. Gispen gehouden Rede, in de ure des gebeds voor de onlangs te Dordrecht gehouden Synode van de Gereformeerde kerken in Nederland. W. oordeelt niet geheel ongunstig over die Rede, maar één zin heeft hij niet goed gevat. De zin luidt: *„De leiders zelven zien niet in, dat ook zij slachtoffers zijn, wellicht van hunne persoonlijke eigenaardigheden, maar niet onmiddelijk van verborgen werkingen van geesten, die zoo min hen als ons beminnen, doch die hen gebruiken om beroering te verwekken, onrust, wantrouwen en verdeeldheid te zaaien, en zoo dondte te beproeven de Gereformeerde kerken te verzwakken, en de gevolgen der getroffen vereeniging zoo gering mogelijk te maken"*

In het woord: *geesten* kan W. niet anders zien dan dat er mede bedoeld is: *boeze geesten*, kwade geesten, alzoo: demonen of duivelen. Waaruit dan zou moeten volgen, dat de leiders, predikanten en voorgangers in de Christelijke Gereformeerde kerk in Nederland mannen zijn die arbeiden onder den invloed en de verborgen werkingen van booze geesten; menschen alzoo van wie niets goeds te wachten is, maar die men met alle macht moet bestrijden. Het spijt W., dat Ds. Gispen zulk een insinuatie in zulk een vergadering en op zulk een oogenblik aan het adres zijner broederen te lezen gaf, en vraagt, of de redacteur van *de Bazuin* welkdat de goedheid wil bewijzen, vroeger of later, nadere verklaring te geven van hetgeen hij op den kansel te Dordrecht met zijn: *verborgen werkingen van geesten*," bedoelde.

Gaarne wil de redacteur van *de Bazuin* aan dit verlangen voldoen. Hij wil dit evenwel niet aangemerkt hebben als een »bewijs van goedheid." Wanneer broeders opheldering vragen van een door hem gesproken of geschreven woord, acht hij het niet een »goedheid," maar niets dan *schuldigen plicht*, alhans te pogen de gevraagde opheldering te geven.

En dan spreekt hij het nu openlijk en onomwonden uit, dat hij noch bij het schrijven, noch bij het uitspreken der bewuste woorden, gedacht heeft aan helsche geesten, demonen of duivelen. In hoeverre de booze geesten invloed uitoefenen op de verdeeldheid van de belijders des Heeren, en van alles wat daarmede in verband staat, kan met geen paar woorden besproken of uitgemaakt worden. Ook is het niet goed den duivel van alles de schuld te geven, om den mensch zooveel mogelijk vrij te pleiten. En had W. nu eenvoudig gelezen, wat er staat, en niet het woord »booze" er in gelegd, dan zou allicht zijn vermoeden niet zoo ongunstig geweest zijn.

Er wordt in den bedoelden zin gesproken van geesten.

Geesten, die zoo min de Christelijke Gereformeerde kerk als de Gereformeerde kerken beminnen.

Maar die de leiders in de Christelijke Gereformeerde kerk gebruiken om beroering te verwekken, onrust wantrouwen en verdeeldheid te zaaien.

En zoo doende beproeven, de Gereformeerde kerken te verzwakken en de gevolgen der getroffen vereeniging zoo gering mogelijk te maken.

Bij dit alles heeft Ds Gispen niet gedacht aan duivelen, maar aan menschen, menschelijke geesten, die in Den Haag, Utrecht en op andere plaatsen wonen. Geesten, die zich uitspreken in het *Algemeen Handels Blad*, het *Nieuws van den Dag*, de *Gereformeerde kerk* en andere bladen; geesten, die hun afkeer van alle separatisme niet onder stoelen of banken steken, maar het separatisme van Ds. Wisse c. s. goedkeuren, om een in hun oog nog verwerpelijker separatisme te denken. Deze geesten maken van de verdeeldheid der Gereformeerden vijgebladeren om zichzelven te dekken. Zij verdoelen om te heerschen en stemen met hun geld en hunne toejuichingen een verschijnsel op kerkelijk gebied, dat zij principieel afkeuren. Zij onthouden zich van de Christelijke Gereformeerde kerk zoowel als van de Gereformeerde kerken; voor beide hebben ze geen liefde. Hunne geschenken en adhaesiebetuigingen hebben een strekking, die minder edel is, al hebben zij ook het recht om een adellijk predicaat bij hun naam te voegen. En vandaar dat wanneer een paar menschen zich aan de gemeenschap der Gereformeerde kerken onttrekken met den grootsten ophef die vermeld wordt, alsof nu Holland in last was en het laatste uur voor de Gereformeerde kerk daar praats weldra zou slaan. W. zou, b.v., wel eens aan Ds Kreulen kunnen vragen, of het geschil tusschen hem en Ds. Fella al bijgelegd is, en of Ds. Felix teruggekomen is van zijn oordeel over de Scheiding van 1834, welke volgens den Utrechtschen leeraar de vrucht is van Novatianisme, Donatisme en Labadisme.

Wij vleien ons met de onderstelling, dat W. zelf zal willen erkennen, dat deze opheldering aan duidelijkheid niets te wenschen overlaat.

En nu we toch aan 't opheldren zijn, willen we meteen opheldren, wat Ds. Gispen bedoelt met de uitdrukking »on en minkundigen". W. brengt die uitdrukking in verband met het geloof in den Heere Jezus, en de smalende woorden van 's Heeren tijdgenooten: »heeft ook iemand van de oversten in Hem geloofd of van de Farizeën?"

Dit nu heeft Ds. Gispen *niet* bedoeld. Van on- en minkundigen sprekende, heeft hij niet gedacht aan menschen, die uit onkunde in den Heere Jezus gelooven en hunne behoudenis in Hem zoeken; maar aan menschen die, hoe geloovig en vroom ook, geen genoegzame kennis hebben van de Gereformeerde wijze van kerkregeering, en tengevolge daarvan, als zij hooren van eene »Synode des verraads" en van »krenkend onrecht der gemeenten aangedaan," door zulke groote woorden zich laten beet nemen en tot handelingen vervoerd worden, die met de Gereformeerde kerkregeering niet te rijmen zijn, en evenmin overeenstemmen met de belijdenis des geloofs, die de Nederlandsche Gereformeerden, van de dagen der Reformatie af, als de hunne erkennen.

RED.

Dit is ter zake en afdoende.

Och, het is nu eenmaal een feit, dat het Christus belieft heeft, in zijn kerk Joden en Grieken, Scythen en Barbaren te doen saamwonen, mits ze hem als hun Heere en Koning beleden.

Maar voor ons, 't zij we dan van nature Joden of Grieken, Scythen of Barbaren zijn, valt het kerkelijk saamwonen niet zelden hoogst moeilijk.

Hadden wij het voor het zeggen, we maakten voor de Scythen en voor de Barbaren altemaal afzonderlijke kerken.

Maar het *mag* niet.

Christus wil het niet.

KUYPER.

Officieele Berichten.

Met verkorting uit het Kerkblad van 27 October.

Vergadering der Classis Rotterdam, gehouden te Rotterdam op Donderdag 24 Augustus 1893.

Van wege de roepende Kerk van Rotterdam (B) opent Ds. Van Veelo de vergadering.

De credentie-brieven zijn in orde bevonden. Vertegenwoordigd zijn alle, d. i. 22 Kerken.

Naar toerbeurt neemt Ds. Douma het presidium waar.

Als roepende Kerk voor de volgende Classisvergadering, die in October zal worden gehouden, wordt aangewezen Rotterdam (A).

Rapport wordt uitgebracht door de deputaten voor de grensregeling tusschen de Kerken Rotterdam A en B, en de nog niet geopenbaarde Kerk van Hilligersberg, en de Kerken van Kralingen en Capelle aan den IJsel.

Omtrent de nog niet geopenbaarde Kerk van Feijenoord wordt eene commissie benoemd, die op eene volgende vergadering voorstellen indienen zal.

De Classis gehoord hebbende de gronden, waarop Ds. Schaafsma emiritaat vraagt van zijn Kerkeraad, verklaait tegen het geven van dit emeritaat geen bezwaren te hebben.

De Classis met diep leedwezen constateerende, dat Ds. D. Boonstra, vóór dezen Dienaar des Woords in de Kerk van Schiedam (B), zijn dienstwerk willekeurig verlaten heeft, om terug te keeren naar het »Nederl. Hervormd Kerkgenootschap", verklaart, dat deze broeder heeft opgehouden beroepbaar te zijn als Dienaar des Woords, hiervan bij dezen kennis gevende aan de Geref. Kerken in Nederland.

Als consulent voor Schiedam (B) wordt aangewezen Ds. Veder.

Ook voor de andere vacante Kerken in de Classis worden consulenten benoemd.

De Classis neemt kennis van den toestand van de Kerk van IJselmonde. Zij adviseert aan den Kerkeraad, om met den naburigen Kerkeraad voorts zijne vergaderingen te houden.

Het verzoek van de Kerk van Hoogvliet, om *f* 100 meer ondersteuning van de Classis te mogen ontvangen, wordt toegestaan.

Naar aanleiding van een bezwaarschrift van een br. Ouderling uit Rotterdam, spreekt de Classis uit, dat de Kerkeraad, als representeerende de gemeente, is geroepen de weezen te verzorgen, en hij doet dit door het orgaan der diaconie.

(Door misverstand eerst heden ter plaatsing verzonden.)

Vergadering der Classis Bosch, gehouden te 's-Bosch 17 Oct. 1893.

Ds. J. M Mulder opende deze vergadering.

Blijkens de credentie-brieven werden de 9 kerken door 15 afgevaardigden vertegenwoordigd.

Ds. Mulder rapporteert in zake het besluit van de Generale Synode aangaande de indeeling van Brabant in vier Classes. Die indeeling is teruggewezen naar de kerken. De Classis oordeelt, dat deze zaak nu voorloopig wel kan rusten. Ook rapporteert Ds. Mulder inzake de ineensmelting van Capelle A en B. Het werk van Deputaten, aldaar verricht, bleek zoo gezegend, dat A en B verdwenen zijn en Vrijhoeve Capelle heerlijk te voorschijn trad. Alvorens echter de Classis tot definitieve goedkeuring overgaat, zal de kerkeraad te Vrijhoeve-Capelle nog het oog op een en ander moeten vestigen.

Nog krachtiger dan vroeger zullen pogingen in het werk worden gesteld om gelden te verzamelen, teneinde te Helmond en Heleneveen een Dienaar des Woords te kunnen beroepen.

Twee voorstellen, het eene strekkende om den vroegeren naam der Classis te handhaven, het andere om voor de toekomst een betere indeeling in provincien te verkrijgen, werden tot een volgende vergadering aangehouden.

Nadat nog Sprang als roepende kerk voor de volgende vergadering was aangewezen, sloot Ds Binnema deze vergadering met dankzegging.

Kas voor amor. prod., prod-wed en weezen.

Op de vergadering der Deputaten is als secretaris benoemd de heer H. Brink te Beilen, prov. Drente. Ook wordt medegedeeld, dat in het verslag per abuis de Geref. kerken te Winterswijk door A en B nog zijn onderscheiden, daar die onderscheiding aldaar niet meer bestond.

Namens de Deputaten,
C. S. Boss, *aftredend Scr.*

Hoogeveen, 17 Oct. 1893.

Buitenland.

Duitschland. De vijfde algemeene vergadering van den Gereformeerden bond.

Wij willen wel erkennen, dat wij een tiental jaren geleden de handelingen van den opkomenden »Gereformeerden Bond" in Duitschland met heel wat meer belangstelling volgden, dan